

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok országgyűlési biztosa
Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
1387 Budapest Pf. 40

Hivatkozási szám: K-12014/2020/1
tárgy: emlékeztető a gyülekezési jog sérelme miatt indított eljárásra

Tisztelt Alapvető Jogok Biztosa!

A Magyar Helsinki Bizottság (MHB) és a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) civil jogvédő szervezetek nevében 2020. szeptember 25-én kezdeményeztük, hogy **az alapvető jogok biztosa hivatalból indítson eljárást a Covid-19 járvány okozta megváltozott helyzetben a gyülekezéshez való jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára.** Álláspontunk szerint a koronavírus-járvánnyal összefüggésben elrendelt általános gyűléstiltalom szükségtelen volt, és alkalmatlan volt arra, hogy a gyülekezési hatóság az alkotmányos követelményeknek megfelelően alkalmazza, aminek következtében a 2020. március 11. és 2020. június 18. között tartott, a gyülekezési jog által védett rendezvények rendőrségi kezelése álláspontunk szerint alapjogsértő és diszkriminatív volt. Emiatt természetes személyek nagyobb csoportját érintő, a békés gyülekezéshez való jog szabad gyakorlását elnehezítő, ellehetetlenítő jogsérelem, a gyülekezési jog sérelmével összefüggésben a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményének és a törvény előtti egyenlőségnek a sérelme következett be. Kezdeményeztük, hogy az alapvető jogok biztosa vizsgálja meg a veszélyhelyzetben alkotott, a gyűléseken való részvételt megtiltó norma szükségességét és tárja fel a büntetések rendőri kezelésével kapcsolatban az alapvető jogokat sértő visszásságokat, valamint a visszásságok orvoslása érdekében kezdeményezzen általános és egyedi intézkedéseket, így különösen

- **hívja fel a jogalkotót arra, hogy a járvány okozta megváltozott helyzetben tartózkodjon a gyülekezési joggal kapcsolatos általános tilalom bevezetésétől, figyelemmel arra, hogy a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (Gytv.) alapján a rendőrségnek minden törvényes eszköze megvan arra, hogy a büntetések megtartásának ellehetetlenítése nélkül is előírja és kikényszerítse a gyűlések biztonságos megtartásának feltételeit,**
- **a hatékony jogorvoslathoz való jog érdekében tegyen javaslatot jogszabály-módosításra, tekintettel arra, hogy álláspontunk szerint a jogorvoslati eljárásban a jogi képviselő kötelező jellegéből, valamint az alkotmányjogi panasz elbírálásának határidő-nélküliségéből fakadó jogsérelmek jövőbeli bekövetkeztének megelőzésére kizárólag az irányadó szabályozás módosítása szolgálhat kellő biztosítékul,**
- **az alapvető jogok tiszteletben tartása és hatékonyabb védelme érdekében tegyen javaslatot az országos rendőrfőkapitánynak utasítás kiadására, módosítására vagy hatályon kívül helyezésére.**

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalától még aznap érkezett automatikus válasz arról tájékoztatott bennünket, hogy beadványunk a Hivatal főtitkárához kerül, aki dönt a hatáskör és a

vizsgálatra bocsátás kérdésében. A mai napig azonban, több mint hét hónap elteltével nemhogy a vizsgálat lefolytatásáról, de még arról sem kaptunk értesítést, hogy a főtktár milyen döntést hozott a hatáskör és a vizsgálatra bocsátás kérdésében. Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2020. évi tevékenységéről szóló Beszámoló (<https://www.ajbh.hu/documents/10180/3812363/AJBH+besz%C3%A1mol%C3%B3+2020>) nem említi, hogy az Alapvető Jogok Biztososa ilyen tárgyú vizsgálatot indított volna (pedig a Beszámoló a 134. oldalon utal olyan tüntetésre, annak rendőri kezelésére és ezekkel összefüggésben biztoshelyettesi megkeresésre, amellyel kapcsolatban a magunk részéről is vizsgálatot indítványoztunk).

Jelen levelünkkel szeretnénk emlékeztetni tisztelt alapvető jogok biztosát az alábbiakra:

- A gyülekezési jog gyakorlása nemcsak a véleménynyilvánítás szabadságával áll összefüggésben, terjedelme ennél jóval tágabb, a demokratikus részvételi folyamatok része, és nemcsak a választási időszakban, hanem a választások között egyaránt. Ahogyan az Egyesült Nemzetek Szervezetének Emberi Jogi Biztososa az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 20. cikkében, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 21. cikkében foglalt gyülekezési jog kapcsán fogalmaz, e jog kulcsfontosságú eszköz az egyének és közösségeik számára a közügyekben való részvételre, valamint arra, hogy alakítani és befolyásolni tudják, hogyan kormányozzák őket. (Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association, 6. bekezdés, <http://freeassembly.net/wp-content/uploads/2013/09/UNSR-elections-report-to-UNGA-Aug.-20131.pdf>)
- Magyarország Kormánya 2020 novemberében ismét veszélyhelyzetet hirdetett ki, és ennek nyomán ismét elrendelte a gyűlések szervezésének és az azokon való részvételnek a tilalmát [a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet]. **Az általános gyűléstiltalom 2020. november 11-én lépett hatályba.** A gyűléstiltalmat kimondó rendelet a korábbinál sokkal szigorúbb: a gyűlés szervezését és tartását százezertől egymillió forintig, a gyűlésen való részvételt pedig ötezertől ötszázezer forintig terjedő pénzbírsággal fenyegeti.
- A Kormány a gyűléstiltalmat kimondó rendeletet, annak lejárta előtt, februárban ismét hatályba léptette [26/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről, és 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről]. Ennek eredményeként **jelen levelünk megírásának napján 180 napja tilos Magyarországon gyűlést szervezni és azon részt venni.**
- Jelenleg a parlament előtt van az a törvényjavaslat, amely alapján Magyarország Kormánya a parlament 2021. év őszi ülészakájának kezdete utáni időpontig is fenntarthatja az általános gyűléstiltalmat elrendelő jogszabályt (T/15997. sz. törvényjavaslat a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény módosításáról).
- 2020. november 10-e óta a police.hu-n elérhető adatok szerint 28 gyűlést jelentettek be a rendőrségen, amelyek vonatkozásában a rendőrség minden egyes alkalommal tiltó határozatot hozott. Ezek mellett több olyan gyűlésre is sor került, amelyeket ugyan nem

jelentettek be, ám amelyek szervezése, megtartása és az azokon való részvétel miatt a rendőrség eljár és bírságot.

Mindezek alapján **kérjük, hogy a tisztelt alapvető jogok biztosa tájékoztasson bennünket arról, hogy**

- **a 2020. szeptember 25-én indítványozott vizsgálatot megkezdte-e,**
- **amennyiben nem, mi ennek az indoka,**
- **amennyiben igen, mikor várható a vizsgálat lezárása és a vizsgálatról készített jelentés kibocsátása.**

Tekintettel a novemberben újból bevezetett, szigorúbb szabályok hatálya alá eső általános gyűléstilalomra, **kérjük továbbá azt is, hogy a biztos a vizsgálatot terjessze ki mindazon gyűlések rendőrségi kezelésére is, amelyeket 2020. november 11. óta szerveztek, illetve tartottak meg, függetlenül attól, hogy bejelentették-e azokat vagy sem.**

Meggyőződésünk, hogy az alapvető jogok biztosának átfogó vizsgálat és hivatalos jelentése a gyülekezési jog gyakorlásával összefüggésben elrendelt korlátozásokról és azok rendőrségi alkalmazásáról hathatósan járulna hozzá ahhoz, hogy az alapvető jogok tiszteletben tartásának Alaptörvényben foglalt kötelezettségét az állam minden szerve járványhelyzetben is betartsa.

Budapest, 2021. május 10.

Üdvözlettel:

Szabó Máté
szakmai igazgató
Társaság a Szabadságjogokért

Kádár András Kristóf
társelnök
Magyar Helsinki Bizottság